

ادامه ی مبحث مصغر :

در ثلاثی مزید هایی که دو یا سه حرف زائد داشته باشند اگر حرف اول کلمه زائد باشد هیچگاه حذف نمی شود؛ مانند : مُعَلِّمٌ ← مُعَلِّمٌ؛ و اگر حرف زائد در اول کلمه نباشد هر کدام را بخواهیم می توان حذف نمود؛ مانند : قَلَنْسُوَةٌ ← قَلَنْسُوَةٌ وَ قَلَنْسِيَّةٌ.

قاعده ی چهارم :

حروف زائد در اسم مصغر حذف می شوند؛ مگر در مواردی که استثناء می باشد :

۱. اگر حرف زائد، حرف لین و چهارم و یا بالاتر در کلمه باشد؛ مانند : مُصْبِحٌ ← مُصْبِحٌ.
۲. اگر حرف زائد، علامت تأنیث باشند؛ مانند : مُسَلِمَةٌ ← مُسَلِمَةٌ، خُنْفَسَاءٌ ← خُنْفَسَاءٌ.
۳. اگر حرف زائد، (ان) باشد؛ مانند : زَعْفَرَانٌ ← زَعْفَرَانٌ.
۴. اگر حرف زائد، علامت مثنی باشد؛ مانند : رَجُلَانِ ← رَجُلَانِ.
۵. اگر حرف زائد، علامت جمع باشد؛ مانند : بَكْرُونَ ← بَكْرُونَ.
۶. اگر حرف زائد، یاء نسبت باشد؛ مانند : مَشْهَدِيٌّ ← مَشْهَدِيٌّ.

قاعده ی پنجم : مصغر جمع مکسر.

جمع مکسر اگر قلّه باشد همان گونه که است تصغیر بسته می شود؛ مانند : غَلْمَةٌ ← غَلْمَةٌ؛ و اگر جمع مکسر، جمع کثرة باشد در این صورت مفرد آن تصغیر بسته می شود به این صورت که اگر مذکر عاقل باشد مصغر مفردش تبدیل به جمع مذکر سالم می شود؛ مانند : رِجَالٌ ← رَجِيلٌ ← رَجِيْلُونَ؛ و اگر مذکر غیر عاقل و یا مؤنث باشد مصغر مفردش تبدیل به جمع مؤنث سالم می شود؛ مانند : مَسْجِدٌ ← مَسْجِدٌ ← مَسْجِدَاتٌ.

قاعده ی ششم : مرکب اسنادی مصغر بسته نمی شود ولی مرکب مزجی و اضافی جزء اول آن ها مصغر بسته می شوند؛ مانند : عَبْدُ اللَّهِ ← عَبْدُ اللَّهِ، حَسَنُ عَلِيٍّ ← حَسَنُ عَلِيٍّ.

قاعده ی هفتم : مؤنث معنوی اگر سه حرفی باشد هنگام تصغیر بستن به آخر آن تاء تأنیث اضافه می شود؛ مانند : هِنْدٌ ← هِنْدِيَّةٌ.